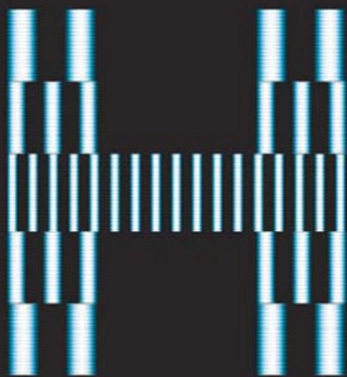
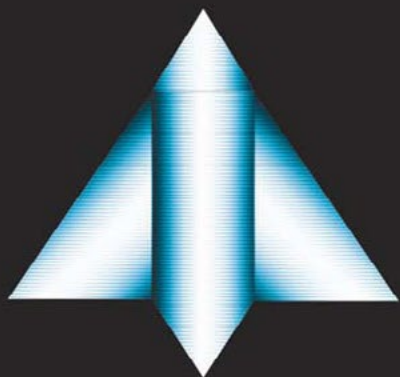
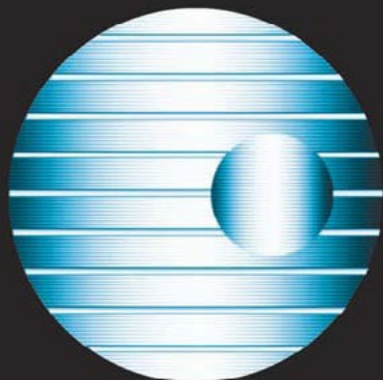




H. G. Wells
Vynálezci
zázraků



Vynálezci zázraků. Sebrané povídky H. G. Wellse, svazek I.

Vyšlo také v tištěné verzi

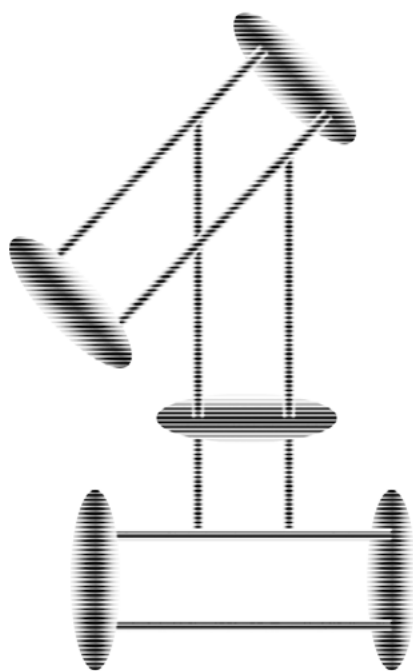
Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

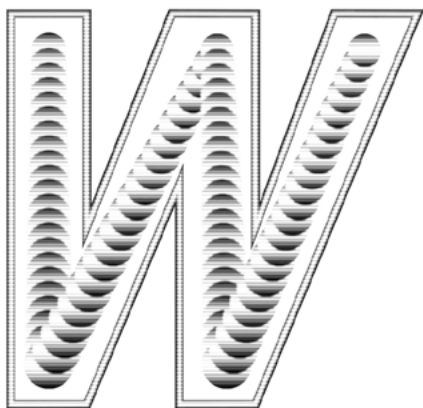
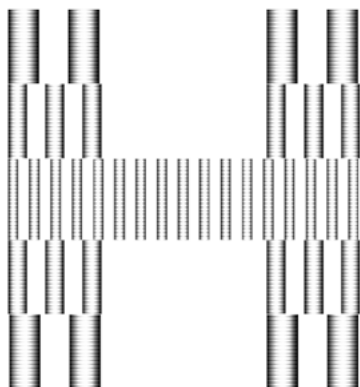


H. G. Wells
Vynálezci zázraků. Sebrané povídky
H. G. Wellse, svazek I. – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.


ALBATROS MEDIA a.s.





H. G. Wells

**Vynálezci zázraků.
Sebrané povídky
H. G. Wellse,
svazek I.**

**Přeložili
Sylva Ficová
Markéta Musilová
Richard Podaný
Vladimír Svoboda**

Obsah

Ukradený bacil a jiné příběhy

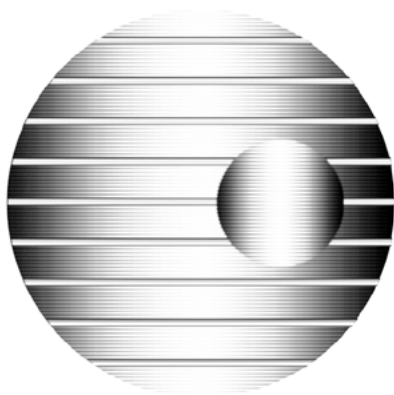
Ukradený bacil	9
Když vykvetla podivná orchidej	16
Na observatoři v Avu	25
Vycpávačova vítězství	33
Pštroší byznys	38
Za oknem	43
Pokušení svatého Harringaye	52
Létající muž	58
Výrobce diamantů	66
Ostrov aepyornisův	75
Pozoruhodný případ Davidsonových očí	88
Pán všech dynam	99
Lupiči v Hammerpondu	109
Noční motýl	117
Poklad v lese	129
Temporální argonauti	138

Příběh Gottfrieda Plattnera a jiné povídky

Příběh Gottfrieda Plattnera	165
Argonauti povětří	186
Příběh již zesnulého pana Elveshama	199

Pod hladinou	217
Jablko	234
Po operaci	243
Útok z hlubin	258
Pollock a Poro	269
Červený pokoj	285
Zvon	294
Nachový klobouček	306
Jak Jane dostala košem	318
V moderním stylu – ukrutný příběh o lásce	325
Neštěstí	335
Ztracené dědictví	344
Smutný příběh divadelního kritika	351
Skříčko pod mikroskopem	360
 Ediční poznámka	 379

Ukradený bacil a jiné příběhy



Ukradený bacil

„A toto,“ řekl bakteriolog a vsunul pod mikroskop podložní sklíčko, „je preparát proslulého bacilu cholery... tedy zárodek cholery.“

Bledý muž nahlížel do mikroskopu. Zjevně nebyl na podobné věci zvyklý a na oku, jež k pozorování nepoužíval, si držel malátnou bílou ruku. „Moc toho nevidím,“ prohlásil.

„Otočte tímto šroubem,“ poradil mu bakteriolog; „možná že mikroskop není zaostřen pro váš zrak. Každý se v tom výrazně liší. Stačí otočit o maličko na tu nebo onu stranu.“

„Á! Už vidím,“ pravil návštěvník. „I když nakonec toho moc k vidění není. Malé šmouhy a růžové drobky. A přitom se ty malé částčky, ač takoví drobečci, dokážou množit a poničit celé město! Úžasně!“

Vstal, uvolnil podložní sklíčko z mikroskopu a podržel si je v ruce proti oknu. „Není je skoro vidět,“ poznamenal a pečlivě si preparát prohlížel. Pak zaváhal. „Jsou... jsou živé? Jsou teď nebezpečné?“

„Tyhle jsou obarvené a zabitě,“ odpověděl bakteriolog. „Co se mě osobně týče, byl bych nejraději, kdybychom dokázali zabít a obarvit všechny, co na světě jsou.“

„Takže počítám,“ pravil bledý muž s mírným úsměvem, „že se vám moc nechce mít ty věci v živém... v aktivním stavu?“

„Právě naopak, to musíme,“ odpověděl bakteriolog. „Tak například zde...“ Došel na druhý konec místnosti a vzal si jednu z několika pevně uzavřených zkumavek. „Tady máme ty živé. Toto je kultura skutečných, žijících chorobných bakterií.“ Zaváhal. „Abych tak řekl, lahvovaná cholera.“

Bledému muži se ve tváři na okamžik usadil sotva znatelný spokojený výraz. „Že máte odvahu vlastnit něco tak smrtícího,“ poznamenal a hltal zkumavku pohledem. Bakteriolog si všiml morbidního potěšení v návštěvníkově výrazu. Muž, který jej

dnes odpoledne navštívil s doporučujícím vzkazem od jednoho starého přítele, jej zaujal právě pro ten výrazný charakterový kontrast. Zplihlé černé vlasy a zapadlé šedé oči, dychtivý výraz a neklidné chování, nadšený, ale ne přehnaný zájem, vše na návštěvníkovi bylo vítanou změnou oproti flegmatické rozvaze běžných vědeckých pracovníků, s jakými se bakteriolog stýkal především. Bylo tedy nejspíše přirozené, že pro posluchače očividně tak vnímavého k smrtící povaze probíraného námětu zvolí ten nejpůsobivější aspekt problematiky.

Zamyšleně držel zkumavku v ruce. „Ano, tady je ta morová zhouba uvězněná. Stačilo by rozbít takovou nevelkou zkumavku do zásobníku pitné vody a říci těm titěrným částicím života, jež musíte obarvit a zkoumat tím nejvýkonnějším mikroskopem, abyste je vůbec viděl, a které nemůžete zaznamenat ani čichem nebo chutí – tedy říct jim: ‚Jděte, rostte a množte se a naplňte rezervoáry,‘ a už byste na toto město vyslal smrt, záhadnou, nevysledovatelnou smrt, smrt rychlou a strašlivou, smrt bolestivou a nedůstojnou, a ona by chodila sem a tam a hledala si oběti. Tady by vzala manžela manželce, tam zase dítě matce, tu by státníka odtrhla od jeho povinností, onde nádeníka od jeho námahy. Šířila by se vodovodními řady, plížila se ulicemi, tu nebo zase tam by si vybrala dům, kde nepřevařují pitnou vodu, a tvrdě na něj udeřila, vkradla by se do studní, z nichž čerpají minerální vodu, s mytím by se dostala do salátu, v dormantním stavu by ležela v ledu. Připravena by čekala, až ji vypijí koně z koryt a neopatrné děti z veřejných kašen a studní. Prosákla by do půdy a poté se znovu a na tisíce neočekávaných míst objevila v pramenech a studních. Jakmile by s tím bacil začal ve zdroji pitné vody – a před tím, než bychom jej obklíčili a znovu polapili –, dokázal by zdecimovat celou metropoli.“

Náhle se zarazil. Nejednou mu říkali, že řečnění je jeho slabost.

„Ale tady je naprosto neškodný, víte? Naprosto neškodný.“

Muž s bledou tváří přikývl. V očích se mu blýskalo. Odkáslal

si. „Ti... lumpové anarchisté,“ prohlásil, „jsou tak hloupí, hloupí a slepí... že používají bomby, když je dostupná podobná věc. Řekl bych...“

Ozvalo se opatrné zaklepání, při němž se dveří sotva dotkly něčí nehty. Bakteriolog otevřel. „Jen na chvilíčku, miláčku,“ zašeptala jeho žena.

Když znovu vešel do laboratoře, návštěvník se díval na hodinky. „Vůbec jsem netušil, že jsem vás připravil o celou hodinu,“ prohlásil. „Za dvanáct minut budou čtyři. A to jsem měl v půl čtvrté odejít. Ale všechno u vás bylo příliš zajímavé. Ne, rozhodně se nemohu zdržet už ani chvíli. Mám ve čtyři schůzku.“

Vyšel z pokoje, znovu poděkoval, bakteriolog jej doprovodil k domovním dveřím a potom se zamyšleně vracel po chodbě do laboratoře. Přemítal nad etnicitou svého návštěvníka. Ten pán rozhodně nebyl teutonský typ, ani ten běžný latinský. „Každopádně to bohužel je dost morbidní jedinec,“ utrousil pak bakteriolog sám k sobě. „Jenom jak se kochal těmi kulturami choroboplodných zárodků!“ Přepadla jej znepokojující myšlenka. Došel k pracovnímu stolu s varnou vodní lázní, potom se velmi rychle vrátil ke svému psacímu stolu. Nato si spěšně prohledal kapsy a pak už se hnál ke dveřím. „Třeba jsem to nechal ležet na stolku v předsíni,“ odhadl.

„Minnie!“ křikl chraplavě do chodby.

„Ano, miláčku,“ ozval se hlas z dálky.

„Když jsem s tebou před chvilkou mluvil, držel jsem něco v ruce?“

Odmilka.

„Nic, miláčku, jasně si vzpomínám, jak...“

„Ke všem čertům!“ vyrazil bakteriolog a bez rozmyslu vyběhl k domovním dveřím a po schodech na ulici.

Minnie uslyšela, jak dveře třískly, a tak polekaně doběhla k oknu. Tam právě nějaký štíhlý muž nasedal do bryčky. Bakteriolog upaloval k té skupince, bez klobouku, v domácích střevících, a zběsile gestikuloval. Jedna papuč mu upadla, ale nesehnul se pro ni. „On snad zešílel!“ vyrazila Minnie; „to ta

jeho příšerná věda.“ Nato otevřela okno a chystala se na něj zavolat. Štíhlý muž se najednou ohlédl a jako by si i on pomyslel cosi o duševní chorobě. Ukázal spěšně na bakteriologa, řekl něco drožkáři, dvířka bouchla, bič zapráskal, zaklapala koňská kopyta – a ve chvílce už bryčka a bakteriolog, ze všech sil upalující za ní, zmizeli z dohledu na vozovce a ztratili se za rohem.

Minnie ještě nějakou chvíli zůstala vykloněná z okna. Až pak zase zatáhla hlavu do místnosti. Byla celá zaražená. „Samozřejmě že je výstřední,“ dumala. „Ale běhat po Londýně – a navíc takhle v sezoně – v ponožkách!“ Potom naštěstí dostala nápad. Ve spěchu si nasadila klobouček, skočila pro jeho boty, šla do předsíně, sundala z věšáku jeho klobouk a lehký převlečník, vyšla na zápraží a zastavila jinou bryčku, která šťastnou náhodou líně jela kolem. „Odvezte mě na konec ulice a pak na Havelock Crescent, schválně, jestli někde uvidíme gentlemana, jak utíká v aksamitovém domácím kabátě a bez klobouku.“

„Jasně, paninko, v aksamitu a bez klobouku. Jak ráčej, mlospani.“ A kočí okamžitě práskl do koní tak věcně, jako kdyby podobné instrukce dostával denně.

Několik minut nato nepočetnou skupinku kočích a povalečů, jaké se sbírávají u přístřešku pro kočí na Haverstock Hillu, polekal pohled na projíždějící bryčku s vychrtlým ryzákem, kterého hnali dost zběsile.

Dokud je mījela, mlčeli, ale když byla pryč, ozval se tělnatý pán známý jako strejda Nazdárek: „To byla kára Harryho Hickse. Co ho to raflo?“

„Ten se tím bičem teda ohání,“ prohlásil jeden podomek.

„To se picnu!“ vybafl chudák starý Tommy Byles; „tady jede taky nákej úplnej cvok. Na mou duši že jo.“

„To je starej George,“ poznal strejda Nazdárek, „a nákýho cvoka veze, to máš recht. Ten snad z tý dročky vymázne! Hele, a nehoní von Harryho Hickse?“

Skupina u kůlny pro bryčky najednou oživila. Sbor: „Makej, Georgi!“ „Tomu říkám dostihy.“ „Ty je doženeš!“ „Práskni do toho!“

„Ta upaluje jak divá!“ prohlásil podomek.

„No to mě vomej!“ hulákal strejda Nazdárezek. „Koukejte! No mně z toho snad taky trhne. Tady jede další. Nejspíš se dneska zcvokly všechny dročky v Hampsteadu!“

„Tentokrát je to náká stíhačka,“ prohlásil podomek.

„A jede *za ním*,“ souhlasil strejda Nazdárezek. „Vobyčejně to bejvá vobráceně.“

„Co to drží v ruce?“

„Nejspíš cylindr.“

„No to je teda přča! Tři proti jedný na starouše George,“ řekl podomek. „Jedéém!“

Minnie kolem nich projela za bouřlivého potlesku. Nezamlouvalo se jí to, ale byla přesvědčena, že koná svou povinnost, a tak se dál řtila po Haverstock Hillu a Camden Town High Street a zraky upínala na pohybující se zadek bryčky starého George, která vezla jejího zatoulaného manžela tak nepocho-pitelně kamsi pryč od ní.

Muž v první bryčce seděl skrčený v koutku, paže měl pevně založené a maličkou zkumavku, která obsahovala tak obrovský potenciál zkázy, svíral v ruce. V jeho náladě se zvláště mísil strach s nadšením. Hlavně se bál, že jej chytí dřív, než bude s to vykonat, co má v úmyslu, ale pod tím se skrýval nejasnější, ale ještě silnější strach z děsivosti jeho zločinu. Nadšení nicméně všecken strach překonávalo. Žádný anarchistu před ním se podobnému nápadu ani nepřiblížil. Ravachol, Vaillant, všichni ti veledůležití lidé, jimž záviděl slávu, se vedle něj scvrknou k bezvýznamnosti. Jen se musí dostat ke zdroji pitné vody a rozbít do jeho nádrže zkumavku. Jak geniálně si to naplánoval, když padělal ten vzkaz a dostal se do laboratoře, a jak pohotově se chopil příležitosti! Konečně se svět dozví, kdo je. Všichni ti lidé, kteří se mu posmívali a kteří jej přehlíželi, kteří před ním dávali přednost jiným a kterým jeho společnost připadala nežádoucí, jej konečně vezmou na vědomí. Smrt, smrt, smrt! Odjakživa se s ním jedná, jako by byl nula. Celý svět se spíkl, aby ho udržel na dně. Ale on jim ukáže, co znamená někoho

takhle odstrčit. Tahle ulice je nějaká povědomá, která to je? Great Saint Andrew's Street, no ovšem! Jak probíhá honička? Vystrčil z bryčky hlavu. Bakteriolog byl ani ne padesát yardů za ním. To není dobré. Ještě pořád ho mohou dohonit a zastavit. Zašátral v kapse po penězích a našel půlsovereign. Vrazil ho okénkem v horní části bryčky kočímu až pod nos. „A dám víc,“ hulákal, „když mu ujedeme.“

Kočí mu minci vytrhl z ruky. „Jasný,“ souhlasil, okénko se zabouchlo a na lesklý bok koně dopadl bič. Bryčka se zakolíbala a anarchista, který pod stříškou zpola stál, položil ruku se zkumavkou na dvířka, aby neupadl. Ucítil, jak ta křehká věcička praskla, odlomená polovina zkumavky cinkla na podlaze bryčky. Ucedil nadávku, svalil se zpátky na sedadlo a bezútešně se díval na dvě tři kapky vlhkosti na dvířkách.

Zachvěl se.

„Co naplat! Asi tedy budu první. Tfu! Aspoň ze mě bude muedník. To taky něco znamená. Ale stejně, je to hnusná smrt. Jestlipak to bolí tolik, jak se říká.“

Náhle jej cosi napadlo – a zašátral pod nohama. Ve zlomeném konci zkumavky pořád zbyla kapka, a tak ji vypil, aby měl jistotu. Bude to tak lepší. Svůj úkol každopádně splní.

Načež mu svitlo, že teď už nepotřebuje bakteriologovi utíkat. Ve Wellingtonově řekl kočímu, ať zastaví, a vystoupil si. Na schůdku podklouzl a hlava se mu divně točila. Tenhle cholerový jed ale působí rychle. Máchl rukou a kočí pro něj přestal existovat a pak už jen stál na dlažbě, paže měl založené na prsou a čekal, až dorazí bakteriolog. V jeho postoji bylo něco tragického. Pocit rychle se blížící smrti mu dodal jakousi důstojnost. Pronásledovatele přivítal vzdorným smíchem.

„*Vive l'Anarchie!* Jdete pozdě, přáteli. Vypil jsem to. Vypustil jsem choleru do světa!“

Bakteriolog se na něj z bryčky zvědavě a upřeně díval přes brýle. „Tak vy jste to vypil! A jste anarchista! Už chápu.“ Chystal se říct ještě něco, ale pak se ovládl. V koutcích úst se mu usadil úsměv. Otevřel dvířka bryčky, jako by se chystal vystou-

pit, načež mu anarchista teatrálně zamával na rozloučenou, odkráčel k Waterloo skému mostu a infikovaným tělem svědomitě vrážel do co nejvíce lidí. Bakteriolog byl pohledem na něj natolik zaujat, že téměř ani nedal najevo valné překvapení, když se na chodníku objevila Minnie s jeho kloboukem a botami a pláštěm. „To je od tebe pěkné, žes mi přinesla věci,“ ocenil to, ale dál se zadumaně díval za mizejícím anarchistou.

„Asi bys měla přisednout,“ nabádal ji, ale dál upíral zraky na anarchistu. Minnie teď už chovala naprostou jistotu, že se zbláznil, a tak na vlastní odpovědnost nakázala kočímu, ať je odveze domů. „Že se mám obout? Samozřejmě, miláčku,“ řekl její muž, když se už bryčka otáčela a pyšně vykračující černá postava, teď už maličká a v dálce, mu zcela zmizela z dohledu. Najednou jej napadlo cosi groteskního a dal se do smíchu.

Nato poznamenal: „Nicméně je to skutečně velmi vážná záležitost. Víš, ten muž za mnou přišel domů a je to anarchista. Ne, neomdlívej, jak bych ti potom mohl vyložit i to ostatní. Chtěl jsem ho oslnit a nevěděl jsem, že je anarchista, a tak jsem vzal kulturu toho nového druhu bakterie, o níž jsem ti vyprávěl, té, jak postihuje různé druhy opic a podle mě jim způsobuje ty modré skvrny; jako správný hlupák jsem mu řekl, že to je asijská cholera. A on s ní utekl a chtěl otrávit v Londýně vodu – a rozhodně mohl tomuhle civilizovanému městu uchystat modré pondělí. Jenže pak to vypil.

Samozřejmě nedokážu říct, co bude dál, ale jak sama víš, obarvilo to na modro to kotě, těm třem štěňatům to nadělalo modré skvrny a i toho vrabce to nabarvilo na sytě modrou. Otravné ovšem je, že budu muset připravit další a bude s tím hodně práce a výdajů.

Že si mám vzít plášť, když je takový teplý den? Proč? Protože k nám má přijít paní Jabberová. Ale jdi, miláčku, paní Jabberová přece není průvan. Proč bych si měl za tak teplého dne brát plášť jen kvůli paní... Tak dobře, jak *chceš*.“

Když vykvetla podivná orchidej

Nakupování orchidejí má vždy jakýsi spekulativní nádech. Před vámi leží scvrklý hnědý kus rostlinné hmoty – a ve všem ostatním musíte důvěřovat buď vlastnímu úsudku, nebo prodejci, případně svému štěstí, jak vám bude libo. Rostlina může klidně být v posledním tažení nebo už mrtvá, anebo to může být rozumný nákup, při němž dostanete za své peníze poctivou hodnotu, a někdy – i to se sem a tam stává – se před užaslými zraky šťastného kupce začne den po dni rozvíjet nějaký nový druh, nějaký nevídaný poklad, prapodivný tvar květního pysku nebo nějaké neznámé zbarvení či nečekané mimikry. Pýcha, krása a zisk pak vykvetou najednou, v jediném delikátním zeleném hroznu, a kdo ví, s nimi možná i nesmrtelnost. Neboť ten nový zázrak přírody nejspíše potřebuje nové konkrétní jméno, a jaké se na to hodí víc než jméno objevitele? „Johnsmithia“! Jsou i horší jména.

Patrně právě naděje na nějaký podobný šťastný objev přiměla Wintera-Wedderburna, aby na tyto aukce chodil tak často – a kromě naděje možná i skutečnost, že na celém širém světě ho nebavilo dělat zhora nic jiného. Byl to plachý, samotářský a spíše neúspěšný muž, jemuž skromné příjmy právě tak dovolovaly držet se o krok před nouzí a jenž neměl dost vnitřního neklidu na to, aby si hledal nějaké nelehké zaměstnání. Mohl by také sbírat známky nebo překládat Horatia nebo se věnovat knižní vazbě, případně objevovat nové druhy rozsivek. On však shodou okolností pěstoval orchideje a vlastnil nevelký, leč náročný skleník.

„Mám takové svědění, že dnes se mi něco stane,“ řekl nad kávou. Mluvil právě tak, jak se pohyboval a jak myslel: ztuha.

„Ale ale, to neříkej!“ namítla jeho hospodyně, která byla zároveň jeho vzdálenou sestřenicí. Pro ni bylo „něco se mi stane“ eufemismem, jenž znamenal jedno jediné.

„Tos mi špatně rozuměla. Nemyslel jsem žádnou nehodu... i když sám pořádně nevím, co jsem tím myslel. Dnes,“ pokračoval po odmlce, „budou u Petersů prodávat zásilku rostlin z Andaman a z Východní Indie. Měl bych tam jít a podívat se, co přivezli. Třeba nevědomky koupím něco dobrého. Stává se to.“

Podal jí šálek, ať mu nalije ještě jednu kávu.

„To je ze sbírky toho nebohého mladíka, o kterém jsi mi tuhle vyprávěl?“ zeptala se sestřenice a dolila mu.

„Ano,“ přikývl – a nasadil nad toustem zamyšlený výraz.

„Nikdy se mi nic neděje,“ poznamenal brzy nato, jako by začal přemýšlet nahlas. „Nechápu proč vlastně. Jiným se toho děje hodně. Tak třeba Harvey. Jen za minulý týden; v pondělí našel šestipenci, ve středu měla všechna jeho kuřata motolici, v pátek se jeho bratranec vrátil z Austrálie a v sobotu si vymkl kotník. Přímo uragán dobrodružství... ve srovnání se mnou.“

„Myslím, že bez tolika dobrodružství bych se raději obešla,“ odušila jeho hospodyně. „To není pro člověka nic dobrého.“

„Ano, asi to je jen pro zlost. Nicméně... víš, mně se prostě nic nikdy neděje. Když jsem byl ještě malý, nestávaly se mi žádné nehody. V dospívání jsem se nikdy nezamiloval. Neoženil jsem se... Tak přemítám, jaké to asi je, když se jednomu něco stane... něco opravdu pozoruhodného.“

Tomu sběrateli orchidejí bylo jen třicet šest, když zemřel... byl o dvacet let mladší než já. A to už byl dvakrát ženatý a jednou rozvedený; čtyřikrát dostal malárii a jednou si zlomil stehenní kost. Taky jednou zabil nějakého Malajce a jednou ho zranila otrávená šipka. A nakonec ho v džungli zabily pijavice. Ano, všechno to muselo být hodně pro zlost, ale taky to muselo být velmi zajímavé, víš... no, snad až na ty pijavice.“

„Určitě mu to nic dobrého nepřineslo,“ zopakovala dáma přesvědčeně.

„Nejspíš ne.“ Nato se Wedderburn podíval na hodinky. „Osm dvacet tři. Pojedu vlakem ve tři čtvrtě na dvanáct, takže času mám spoustu. Asi bych si měl vzít alpakové sako – venku je

poměrně teplo – a ten šedý plstěný klobouk a hnědé boty. Asi bych...”

Letmo vyhlédl z okna na poklidnou oblohu a sluncem zalitou zahradu a potom se nervózně zadíval na tvář své sestřenice.

„Podle mě by sis měl vzít deštník, když pojedáš do Londýna,“ prohlásila tónem, který nepřipouštěl námitky. „Ono se může stát ledaco mezi tím, kdy odejdeš odsud, a než se vrátíš z nádraží.“

Po návratu domů byl poměrně rozrušený. Něco koupil. Jen vzácně se stávalo, že se rozmyslel dost rychle na to, aby něco pořídil, ale tentokrát se mu to podařilo.

„Měli tam Vandy,“ hlásil, „a taky jedno Dendrobium a nějaké ty Palaeonophisy.“

Jedl polévku a u toho si zálibně prohlížel přírůstky. Měl je rozložené před sebou na bělostném ubrusu, obsáhle o nich sestřenici přednášel a pomaličku se prokousával večeří. Měl ve zvyku večer pro své i její pobavení znovu prožívat všechny své návštěvy Londýna.

„Já to věděl, že se dneska něco stane. A taky že jsem tohle všechno koupil. Některé... některé... prostě vím jistě, že některé budou pozoruhodné. Nevím, čím to je, ale prostě to, že některé budou pozoruhodné, vím stejně jistě, jako kdyby mi to někdo pověděl.“

Tahle,“ ukázal na jeden scvrklý oddenek, „je bez určení. Možná to je Palaeonophis... ale možná ne. Mohl by to být nový druh, ba dokonce i nový rod. A taky to bylo to poslední, co ten chudák Batten kdy našel.“

„Mně se nelíbí, jak vypadá,“ prohlásila hospodyně. „Má takový ošklivý tvar.“

„Skoro bych ani neřekl, že má vůbec nějaký tvar.“

„Nezamlouvá se mi, jak tady tohle trčí,“ pokračovala hospodyně.

„Už zítra to bude v květníku.“

„Vypadá to,“ vykládala hospodyně, „jako pavouk, co dělá mrtvého.“

Wedderburn se usmál a prohlížel si s hlavou nakloněnou ke straně oddenek. „No, moc pěkná hrouda to vážně není. Ale nikdy je nesmíš soudit podle toho, jak vypadají vyschlé. Může se z ní klidně vyklubat velice krásná orchidej. Zítra budu mít napilno! Dnes večer musím nastudovat, jak přesně se s nimi má naložit, a zítra se do toho pustím.“

Po krátké chvíli se ozval znovu: „Chudáka Battena našli, jak leží mrtvý nebo snad umírající v mangrovové bažině – už jsem zapomněl kde přesně. Pod vlastním tělem drtil právě jednu z těchhle orchidejí. Několik dnů trpěl jakousi domorodou horečkou a nejspíš omdlel. Tyhle mangrovové bažiny jsou velice zdraví škodlivé. Prý z něj pijavice vysály všechnu krev do poslední kapky. Možná ho stálo život to, že se snažil získat právě tuhle rostlinu.“

„Tos mi tedy názor na ni moc nezlepšil.“

„Ženy ať si pláčou, muži musejí pracovat,“ pravil Wedderburn s naprosto vážným výrazem.

„Jen si to představ, zemřít daleko od všeho pohodlí, v ohavné bažině! Představ si to, onemocnět horečkou a nemít proti ní nic než chlorodyn a chinin – i když pokud by to bylo jen na mužích, všichni by žili jen z chlorodynu a chininu – a kolem ani živáčka kromě těch příšerných domorodců! Tvrdí se, že obyvatelé Andaman jsou naprosto odporní lotři – ale i kdyby ne, jako ošetřovatelé asi vynikají těžko, protože nemají příslušnou průpravu. A to všechno jenom kvůli tomu, aby lidé v Anglii měli orchideje!“

„To asi moc příjemné nebylo, ale jak se zdá, některé muže právě tohle baví,“ namítl Wedderburn. „Nicméně domorodci z jeho výpravy byli dost civilizovaní na to, aby se starali o jeho sbírku, dokud se z vnitrozemí nevrátil jeho kolega ornitolog; ovšem druhy orchidejí nepoznali a nechali je scvrknout. Čímž je to celé ještě zajímavější.“

„Spíš ještě nechutnější. Abych se bála, jestli na některých pořád nedrží ta malárie. A ještě ke všemu na téhle ohavnosti ležela mrtvola, no považ! To by mě nikdy ani ve snu nenapadlo.“

A už toho bylo dost! Na mou duši, už do sebe z večere nedostanu ani sousto.“

„Jestli chceš, sundám je ze stolu a položím na sedák u okna. Tam na ně budu vidět stejně dobře.“

Několik příštích dnů měl opravdu ve svém rozpařeném nevelkém skleníku napilno, lopotil se s dřevěným uhlím, kusy týkového dřeva, mechem a všemi ostatními mystériemi provázejícími pěstování orchidejí. Sám to bral tak, že se výtečně baví a pořád se něco děje. Po večerech si o nových orchidejích povídal s přáteli a znovu a znovu se vracel ke svým očekáváním čehosi podivného.

Několik rostlin rodu Vanda a Dendrobium v jeho péči zašlo, ale ta podivná orchidej brzy začala vykazovat známky života. Byl nadšen a okamžitě, ihned po tom, co to zjistil, odtáhl svou hospodyní od výroby zavařenin, ať se jde podívat.

„Tady to pučí,“ hlásil, „a tady bude zanedlouho spousta listů a tyhle titěrnosti, co se vysunují tady, to jsou vzdušné kořeny.“

„Mně to připadá, jako když z toho hnědého něco vystrkuje bílé prstíčky,“ opáčila hospodyně. „A to se mi nelíbí.“

„Proč?“

„Nevím. Jako kdyby se ty prsty natahovaly k tobě. Nemůžu si pomoci, něco se mi prostě líbí a něco ne.“

„Nevím to jistě, ale pochybuji, že existují nějaké orchideje, které mají docela takovéhle vzdušné kořeny. Samozřejmě si to můžu jen malovat. Ale podívej, jak jsou u konců trochu zploštělé.“

„Mně se to nelíbí,“ zopakovala hospodyně a najednou se otrásla a odvrátila se. „Vím, že je to ode mě pěkná hloupost – a omlouvám se za to, zvlášť když tobě se ta věc tolik líbí. Ale musím pořád myslet na tu mrtvolu.“

„To přece nemusela být tahle konkrétní rostlina. Jen mě to tak napadlo.“

Hospodyně pokrčila rameny. „Stejně se mi to nelíbí,“ dodala.

Wedderburna její odpor k rostlině poněkud zabolet. Nezabránilo mu to ale, aby jí dál dělal přednášky o orchidejích obecně i o téhle orchideji konkrétně, kdykoli se mu zrovna zachtělo.

„Na orchidejích je toho tolik prapodivného,“ prohlásil jednou; „můžou tě tolika způsoby překvapit. Víš, Darwin zkoumal jejich opylování a prokázal, že celá struktura květu jedné běžné orchideje je utvořena tak, aby mohly mûry přenášet pyl z jedné rostliny na druhou. Jenže to vypadá, že je mnoho známých druhů orchidejí, jejichž květy prostě k podobnému opylení použity být nemohou. Například někteří zástupci rodu *Cypripedium*; nemáme důkaz, že by existoval nějaký hmyz schopný je opylovat, a u některých jsme nikdy nenašli žádná semena.“

„No ale jak potom vytvářejí nové rostliny?“

„Odožemi, oddenky a podobným růstem. To je snadné vysvětlit. Záhada spočívá v něčem jiném: k čemu jsou pak květy?“

Nato dodal: „Je velice pravděpodobné, že i moje orchidej bude pozoruhodná něčím podobným. Pokud ano, musím ji prostudovat. Často jsem chtěl dělat podobné výzkumy jako Darwin. Ale zatím jsem buď nenašel čas, anebo se stalo něco jiného, co mi v tom zabránilo. Teď už se začínají rozvíjet listy. Měla by ses na ně přijít podívat!“

Ona ale řekla, že ve skleníku je moc parno a ji z toho bolí hlava. Rostlinu pak viděla ještě jednou a vzdušné kořeny, z nichž některé nyní byly přes stopu dlouhé, jí bohužel připomněly chapadla, která se po něčem natahují; pronikly i do jejích snů a tam neuvěřitelně rychle rostly a sávaly se po ní. Proto se k vlastní naprosté spokojenosti rozhodla, že už se na tu rostlinu nikdy ani nepodívá, a tak musel Wedderburn její listy obdivovat sám. Měly běžný široký tvar a byly sytě, leskle zelené, jen na spodku u stonku s tmavě rudými cákanci a tečkami. Nevěděl o žádných jiných listech, které by se jim zcela podobaly. Umístil rostlinu na nízkou lavici poblíž teploměru a nedaleko měl jednoduché zařízení, které z kohoutku dávkovalo kapky na trubky s horkou vodou, takže vzduch zůstal stále parný. A dosti pravidelně

nyní o odpoledních dumal nad blížící se chvílí, kdy ta podivná rostlina vykvete.

A konečně se ta skvělá věc stala. Ačkoli mu kout, kde stála jeho nová oblíbenkyně, zakrývala jeho nádherná orchidea *Palaeonophis Lowii*, okamžitě po vstupu do malého skleníku věděl, že hrot poupěte se rozpukl. Ve vzduchu se teď vznášela nová vůně, sytá, prudce nasládlá, jež v tom přeplněném rozpařeném skleníčku přebíjela všechny ostatní.

Jakmile si toho povšiml, už spěchal k podivné orchideji. A hle! Na povislých zelených poupatech už se skvěly tři oslnivé výtrysky květů, z nichž ona omamná sladká vůně vystupovala. Zastavil se před nimi v obdivném vytržení.

Květy byly bílé, zlatooranžově žíhané na okvětních plátcích; těžký pysk vystupoval kupředu ve složité smyčce a nádherně modravý nach se na něm mísil se zlatou barvou. Wedderburnovi bylo okamžitě jasné, že jde o naprosto nový rod. A ta nesnesitelná vůně! Jak je tu jen parno! Květy se mu před očima rozostřovaly.

Musí se podívat, jestli je teplota nastavena správně. Vykročil k teploměru. Najednou se s ním všechno rozhoupalo. Cihly na podlaze poskakovaly nahoru dolů. A pak jako by bílé květy, za nimi listy a celý skleník odletěly kamsi stranou a potom po křivce vzhůru.

Sestřenice v půl páté přichystala podle jejich neměnného zvyku čaj. Jenže Wedderburn se ne a ne vrátit.

„Klaní se tam té své příšerné orchideji,“ řekla si a deset minut počkala. „Nejspíš se mu zastavily hodinky. Zajdu pro něj.“

Vyrazila rovnou do skleníku, otevřela dveře a zavolala na něj jménem. Nikdo se neozýval. Povšimla si, že vzduch je velice hutný a nabitý jakousi výraznou vůní. Potom uviděla, že cosi leží na cihlové podlaze mezi trubkami s horkou vodou.

Snad minutu stála bez hnutí.

Ležel tváří nahoru pod tou podivnou orchidejí. Vzdušné kořeny podobné chapadlům se už nepohupovaly volně ve vzdu-

chu, ale byly shluknuté k sobě jako spleť šedých provazů a pevně napjaté tak, že se konci dotýkaly jeho brady, krku a rukou.

Nechápala to. Potom spatřila, že zpod jednoho z těch chapadel nadšeně přimknutých k jeho tváři vytéká drobný čůrek krve.

S neartikulovaným výkřikem se rozběhla k tělu a pokusila se je odtáhnout od těch pijavkám podobných přísavek. Dvě z chapadel zlomila a z rány kapala rudá tekutina.

Potom se jí z omamné vůně květů začala točit hlava. Jak pevně ho ta rostlina drží! Škubala za silné provazy a on i bílá květenství jako by kolem ní pohlávali. Cítila, že brzy omdlí, a věděla, že to nesmí. Pustila jej a honem otevřela nejbližší dveře – a poté, co na čerstvém vzduchu chvíli lapala po dechu, ji napadlo cosi geniálního. Sebrala jeden květník a rozbila okení tabulky na konci skleníku. Pak do něj znovu vešla. S novým elánem zatahala za Wedderburnovo nehybné tělo a podivná orchidej díky tomu dopadla s třísknutím na zem. Pořád se s děsivým odhodláním držela své oběti. Sestřenice zběsile zabrala a vyvlekla tělo i rostlinu ven na vzduch.

Až pak začala přísavkovité kořeny jeden po druhém odtrhávat, za další chvíli bratrance osvobodila a vlekla ho dál od toho běsu.

Byl bledý a krvácel z asi desítky kruhových ranek.

Do zahrady už vcházel muž, kterého si najímali na různé drobné práce. Vystrašil ho zvuk tříštěního skla a teď uviděl ženu, jak vychází ze skleníku a krvavýma rukama vleče nehybné tělo. Chvíli si myslel nemyslitelné.

„Přineste trochu vody!“ křikla na něj – a její hlas všechny hrůzné představy zaplašil. Když se s nezvyklou horlivostí vrátil s vodou, zastihl ji, jak celá rozrušená vzlyká, Wedderburnovu hlavu má položenou na koleně a otírá mu z tváře krev.

„Co se stalo?“ zeptal se Wedderburn, malátně otevřel oči, ale pak je okamžitě zase zavřel.

„Běžte povědět Annie, ať přijde sem za mnou, a potom okamžitě skočte pro doktora Haddona,“ řekla nádeníkovi, jakmile

donesl vodu; když viděla, že váhá, dodala ještě: „Všechno vám to vysvětlím, až se vrátíte.“

Zanedlouho Wedderburn znovu otevřel oči; všimla si, že nechápe, jak se ocitl v téhle pozici, a tak mu vysvětlila: „Omdlel jsi ve skleníku.“

„A orchidej?“

„O tu se postarám,“ slíbila.

Wedderburn ztratil mnoho krve, ale jinak žádné vážnější zranění neutrpěl. Dali mu pálenku smíchanou s nějakým růžovým výtažkem z masa, odnesli ho do patra a uložili do postele. Hospodyně tu neuvěřitelnou příhodu zlomkovitě vylíčila doktoru Haddonovi. „No jen se pojdte podívat do skleníku,“ řekla.

Otevřenými dveřmi proudil zvenčí dovnitř chladný vítr, a tak se nechutný pach téměř zcela rozptýlil. Potrhané vzdušné kořeny ležely mezi tmavými skvrnami na cihlové podlaze a většinou už byly scvrklé. Květní stonek rostliny se při pádu zlomil a květy zplihly a na koncích okvětních plátků zahnědly. Doktor přistoupil k rostlině, všiml si, že jeden vzdušný kořen se lehce zachvěl, a zaváhal.

Druhý den ráno tam podivná orchidej ležela stále, jen už byla černá a hnila. Dveře v ranním vánku čas od času třískly a všechny Wedderburnovy orchideje byly zavadlé a skloněné k zemi. Zato sám Wedderburn nahoře v patře byl veselý a užvaněný a slunil se ve slávě svého podivného dobrodružství.

Na observatoři v Avu

Observatoř v Avu na Borneu stojí na horském výběžku. Severně od ní se zvedá starý kráter, který v noci proti modrému nekonečnu nebe vypadá černý. Od nevelké kruhové budovy s kupolí podobnou klobouku houby spadají svahy prudce kamsi k černým tajemstvím tropického lesa. Domek, ve kterém bydlí astronom a jeho asistent, stojí asi padesát yardů od observatoře, ještě dál jsou pak chýše jejich domorodých pomocníků.

Hlavní astronom Thaddy musel ulehnout s lehkou horečkou. Jeho asistent Woodhouse se na okamžik zastavil, mlčky a zamyšleně se díval do tropické tmy a až pak zahájil svou osamělou hlídku. Noc byla velmi poklidná. Jen tu a tam se z chatrčí domorodců rozlehly hlasy a smích anebo se zprostřed tajemného pralesa ozval výkřik nějakého podivného zvířete. Noční hmyz se strašidelně nořil ze tmy a pak třepotavě poletoval kolem jeho svítilny. Snad asistent přemítal o všech těch objevitelských možnostech, jež stále leží v tmavé spleti pod ním; vždyť pro přírodovědce jsou nezrokročené pralesy na Borneu nadále krajem divů, plným nečekaných otázek a stěží tušených odpovědí. Woodhouse držel v ruce malou svítilnu a zažloutlé světlo z ní živě kontrastovalo s nekonečným sledem odstínů od levandulově modré až po černou, v nichž byla namalována okolní krajina. Ruce a tvář měl proti útokům komárů natřené mazáním.

Dokonce i dnes, v době fotografování oblohy, což je práce vykonávaná ve vysloveně dočasných stavbách a kromě dalekohledu s řadou krajně primitivních přístrojů, k věci patří značný objem pozorování, při kterém člověk zůstává skrčený a nehybný. Při pomyslení na všechnu tu tělesnou námahu, která jej čeká, si vzdychl, ale pak se protáhl a vešel do observatoře.

Čtenář je patrně důvěrně obeznámen se strukturou běžné astronomické observatoře. Její budova mívá obvykle válcovitý

tvár a velmi lehkou polokruhovou střechu, kterou lze zevnitř otáčet. Dalekohled spočívá na kamenné základně uprostřed a ozubené soukolí vyrovnává rotaci země a umožňuje setrvale pozorovat jednu nalezenou hvězdu. Kromě toho se kolem jeho opory nachází kompaktní mechanismus kol a šroubů, jimiž jej astronom adjustuje. A samozřejmě že v pohyblivé střechě je štěrbina, která se sune současně s okem dalekohledu, jenž propátrává oblohu. Pozorovatel sedí nebo leží na šikmém dřevěném zařízení, jež může na kolečkách přesunout do kterékoli části observatoře, podle toho, co pozice dalekohledu vyžaduje. Doporučuje se, aby uvnitř byla co největší tma, protože jen tak se zesílí jas pozorovaných hvězd.

Když Woodhouse vstoupil do svého kruhového příbytku, svítlna zaplanula a všudypřítomná temnota uprchla mezi černé stíny za velkým strojem, z nichž se však, jak světlo zase zesláblo, brzy začala plížit zpět do celé místnosti. Otvor ve střechě zalévala sytá průsvitná modř, s tropickým jasnem v něm zářilo šest hvězd a jejich světlo dopadalo jako bledavý lesk na černý tubus přístroje. Woodhouse posunul střechu a pak přistoupil k dalekohledu; nejprve otočil jedním kolem a pak druhým a veliký válec se pozvolna sunul do nové pozice. Potom se asistent podíval do hledáčku menšího vedlejšího dalekohledu, o něco posunul střechu, ještě více vše adjustoval a pak uvedl do chodu mechanismus. Sundal si sako, protože noc byla opravdu horká, a správně umístil nepohodlné sedátko, na němž byl odsouzen trčet příští čtyři hodiny. Nato si vzdychl a smířeně se začal věnovat svému pozorování záhad kosmu.

V observatoři teď zavládlo úplné ticho a svítlna postupně uhasínala. Zvenčí se sem tam ozval výkřik nějakého zvířete, poplašeného nebo zraněného, či snad volání na druha nebo družku, a občas byly slyšet i zvuky od malajských a dajackých sluhů. Chvilí nato jeden z nich zanotoval kvílivou píseň a v pravidelných odstupech se k němu přidávali ostatní. Potom podle všeho odešli spát, protože z toho směru se už neozývalo nic, a šepotavé ticho bylo stále hlubší a hlubší.

Mechanismus pravidelně cvakal. Nějaký komár s pisklavým bzučením propátrával místnost a jako by začal pištět ještě víc samým pohoršením nad tím, že Woodhouse je natřený masť. Pak svítilna zhasla a v celé observatoři zavládla tma.

Woodhouse zanedlouho změnil polohu, protože pozvolný pohyb dalekohledu jej tak vychýlil, že už to nebylo pohodlné.

Pozoroval nepočetnou skupinu hvězd v Mléčné dráze, u které jeho nadřícený zachytil, anebo si namlouval, že zachytil, pozoruhodnou barevnou variabilitu. Nepatřilo to mezi obvyklé úkoly, pro které bylo zařízení určeno, a snad právě proto to Woodhouse náramně zajímalo. Nejspíš zapomněl na vše pozemské. Veškerou svou pozornost zaměřil na veliký modrý kruh zorného pole dalekohledu – na kruh, který jako by osvětloval nespočet hvězd, do poslední jasně zářících na tmavém pozadí. Jak se tak díval, začalo mu připadat, že se zbavuje vlastního těla, jako by se i on vznášel v kosmickém éteru. Slabá červená tečka, již pozoroval, byla nekonečně daleko.

Najednou se hvězdy rozmazaly. Jako záblesk před nimi proletělo cosi černého – a pak už zase byly vidět.

„Zvláštní,“ řekl si Woodhouse. „Nějspíš to byl nějaký pták.“

Stalo se to znovu a ihned nato se veliký tubus zachvěl, jako by do něj něco vrazilo. Potom se kupole observatoře rozezněla sledem dunivých ran. Hvězdy jako by odletěly stranou, protože dalekohled – který se tím uvolnil – se protočil pryč od štěrbinu ve střeše.

„Pane na nebi!“ vykřikl Woodhouse. „Co to je?“

V otvoru ve střeše jako by se zmítal nějaký nejasný, obrovský a černý obrys, který čímisi mával jako křídlem. Za další okamžik už byl otvor zase volný a dovnitř se teple a jasně lil světelný opar Mléčné dráhy.

Zevnitř byla střecha naprosto černá a jen škrábavé zvuky vypovídaly o tom, kde se onen neznámý tvor nachází.

Woodhouse se vystrachal ze sedačky a vstal. Celý se trásl a byl z toho nečekaného zjevení pokrytý potem. Je ten tvor, ať už to je cokoli, uvnitř, anebo venku? Kdo ví, co to bylo, ale jistě

něco velkého. Cosi přeletělo přes stropní otvor a dalekohled se zakýval. Woodhouse vztekle vyskočil a zvedl ruku. Takže je to v observatoři, tady s ním. Nejspíš se to přichytilo ke střeše. Co to k čertu je? A vidí ho to?

Snad minutu jen ohromeně stál. To neznámé zvíře drápalo zevnitř po kupoli, pak se cosi zatřepalo jemu téměř u obličej a on na chvíličku uviděl, jak se světlo hvězd leskne na kůži podobné naolejované usni. Ze stolu to s hlučným prásknutím srazilo láhev s vodou.

Pocit, že mu ve tmě pár yardů od obličej poletuje nějaký podivný pták nebo jiný tvor, byl pro Woodhouse nepopsatelně nepříjemný. Když se zase v duchu vzchopil, dospěl k názoru, že to jistě bude nějaký noční pták nebo velký netopýr. Za každou cenu musí zjistit, co to je, a tak vytáhl z kapsy zápalku a pokusil se jí škrtnout o sedačku dalekohledu. Vyletěla dýmající šmouha fosforeskujícího světla, zápalka na chvílku zahořela – a on spatřil rozměrné křídlo, jak se rozmachuje proti němu, zahlédl lesklou šedohnědou srst a pak už dostal ránu do tváře a ta mu zápalku vyrazila z ruky. Úder mu mířil na spánek a nějaký dráp mu sjel šikmo po líci. Rychle se otočil a padl, pak uslyšel, jak se rozbila zhasená svítilna. Ještě v pádu dostal další ránu. Byl zpola omráčený a cítil, jak mu po tváři stéká vlastní teplá krev. Instinktivně vycítil, že útok míří na oči, svalil se obličejem dolů, aby si je chránil, a pokusil se najít ochranu pod tělem dalekohledu.

Dostal další úder do zad a uslyšel, jak se mu trhá sako, potom ten tvor vrazil do střechy observatoře. Woodhouse se vmáčkl, co nejdál to šlo, mezi dřevěnou sedačku a objektiv přístroje a tělo natočil tak, aby útokům byly vystaveny hlavně nohy. Těmi může aspoň kopat. Pořád moc nechápal, co se děje. Ten podivný tvor sebou ve tmě zmítal a teď se přichytil dalekohledu, takže jej rozhoupal, až všechny součásti řinčely. Jednu chvíli poletoval blízko něj a on zběsile kopal a ucítil pod chodidlem měkké tělo. Už byl strašlivě vyděšený. Musí to být obr, když takhle rozhoupal dalekohled. Na okamžik viděl proti

světlu hvězd obrys černé hlavy se špičatýma vztyčenýma ušima a mezi nimi hřebínek. Připadalo mu, že to zvíře má hlavu velkou jako mastif. Potom začal tak hlasitě, jak to jen dokázal, řvát o pomoc.

V tu chvíli se tvor znovu snesl na něj. On se zároveň rukou dotkl čehosi, co leželo vedle něj na podlaze. Vykopl – a v tom okamžiku už jeho kotník sevřela a pevně držela řádka ostrých zubů. Znovu zařval a pokusil se vymanit nohu tím, že kopal tou druhou. Nato mu došlo, že v ruce drží rozbitou láhev od vody, a tak ji sevřel, namáhavě se posadil, zašátral ve tmě kamsi k vlastní noze a chytil sametově hebké ucho podobné uchu velké kočky. Tiskl láhev od vody za hrdlo a s hlučnou ránou jí uhodil podivné zvíře do hlavy. Přidal ještě jednu ránu a pak rozeklaným koncem dloubal a bodal do tmy, někam do míst, kde odhadoval, že asi je obličej zvířete.

Drobné zuby jej pustily a Woodhouse okamžitě stáhl nohu z jejich dosahu a vši silou vykopl. Ucítil, jak se mu pod botou srst a kosti poddávají, až se mu z toho dělalo zle. Così jej bolestně kouslo do paže, rozmáchl se nahoru po hlavě zvířete, aspoň doufal, a zasáhl vlhkou srst.

Chvilku se nedělo nic; potom uslyšel škrábání drápů a to, jak se těžké tělo vleče po podlaze observatoře pryč od něj. Načež nastalo ticho přerušované jen jeho vlastním vzlykavým dechem a také zvukem podobným olizování. Všude byla tma, až na rovnoběžník modrého hvězdného svitu se třpytivým prachem hvězd, proti kterému se teď rýsovala silueta dalekohledu. Čekal – a zdálo se mu, že to trvá nekonečně dlouho.

Vrátí se ten tvor? Zašátral v kapse kalhot po zápalkách a našel jen poslední. Pokusil se jí škrtnout, ale podlaha byla vlhká, a tak zápalka jen zapraskala a zhasla. Ucedil nadávku. Neviděl, kde jsou vlastně dveře. Při rvačce naprosto ztratil orientaci. Podivné zvíře, vyrušené zaprskáním zápalky, se znovu pohnulo. „Kde vězíš?!“ křikl Woodhouse v náhlém záblesku škodolibého veselí, ale tvor se k němu už nehrnul. Napadlo ho, že jej asi zranil rozbitou láhví. Ucítil v kotníku tupou bolest.

Patrně krvácí. Nevěděl jistě, jestli ho noha udrží, pokud se pokusí vstát. Ve tmě venku bylo velmi ticho. Žádné zvuky, nic se ani nepohnulo. Ti hlupáci spí a neslyšeli ani křídla tlukoucí do kupole, ani jeho křik. Je zbytečné dál křičet a plýtvat silami. Netvor zamáchal křídly a on polekaně zaujal obranný postoj. Uhodil se loktem do sedačky a ta se s hlučnou ranou překotila. Vyrazil nadávku a pak vynadal i tmě.

Najednou jako by se obdélník hvězdného světla začal potácet sem a tam. Omdlí snad? Teď rozhodně omdlít nesmí. Stiskl pěsti a zaťal zuby, aby se udržel při vědomí. Kam se poděly ty dveře? Napadlo ho, že by se mohl zorientovat podle hvězd viditelných stropním otvorem. Hvězdy, které jím uviděl, patřily do Střelce a jihovýchodně od něj; dveře jsou severně – anebo severoseverozápadně? Snažil se myslet. Pokud se mu podaří otevřít dveře, může ustoupit. Je možné, že toho tvora zranil. Napětí bylo k nesnesení. „Podívej!“ vyrazil. „Jestli nepřijdeš ke mně, jdu si já pro tebe.“

Nato tvor začal šplhat po stěně observatoře a on viděl, jak jeho černý tvar postupně zakrývá mezeru ve stropě. Že by chtěl odejít? Pustil dveře z hlavy a sledoval, jak se kupole houpe a vrže. Kdoví proč už nebyl příliš vyděšený ani rozrušený. Najednou měl zvláštní pocit, že se propadá sám do sebe. Ostře narýsovaný útvar ze světla, přes který se sunul ten černý tvar, jako by se stále více zmenšoval. To bylo prazvláštní. Zmocňovala se jej silná žízeň, a přitom necítil nutkání cokoli pít. Připadal si, jako by sklouzával do dlouhého trychtýře.

V krku jej páliło a pak ucítil, že je na denním světle a se zvědavým výrazem se na něj dívá jeden z dajackých sluhů. Nato upozoroval horní část Thaddyho obličeje, ale obráceně. To je ale srandista, ten Thaddy, že chodí vzhůru nohama! Potom lépe pochopil, co se děje, a došlo mu, že má hlavu na Thaddyho kolenou a Thaddy mu dává napít brandy. Pak uviděl okulár dalekohledu se spoustou červených skvrn. Začal se rozpomínat.

„Nadělal jste nám v observatoři pořádný nepořádek,“ prohlásil Thaddy.

Dajacký chlapec rozšlehal v brandy vejce. Woodhouse si je vzal a posadil se. Ucítil ostré bodnutí bolesti. Kotník měl ovázaný a právě tak jednu paži a jednu stranu obličeje. Rozbité sklo s červenými šmouhami se válelo na podlaze, sedačka k dalekohledu byla převrácená a u protější stěny stála tmavá louže. Dveře byly otevřené a on viděl proti jasně modré obloze šedý vrcholek hory.

„No tohle!“ zděsil se Woodhouse. „Kdo tady řádl? Já rozhodně ne.“

Nato se rozpomněl na tvora a na rvačku, kterou s ním svedl.

„Co to bylo?“ zeptal se Thaddyho. „Ten tvor, se kterým jsem se pral?“

„To víte nejlépe vy,“ odpověděl Thaddy. „Teď se tím každopádně netrapte. A napijte se ještě trochu.“

Thaddy byl nicméně dost zvědavý, a tak se v něm svářila povinnost s ochotou nechat Woodhouse v klidu, dokud nebude pěkně na lůžku a neprospí se po štědré porci masového výtažku, kterou Thaddy považoval za prospěšnou. Až potom to spolu probrali.

„Spíš než cokoli jiného,“ vykládal Woodhouse, „to byl velký netopýr. Mělo to krátké špičaté uši a měkkou srst a křídla vypadala blánovitě. Zuby byly velmi malé, ale pekelně ostré, a čelist to nemohlo mít moc silnou, jinak by mi to kotník úplně prokouslo.“

„Téměř to dokázalo,“ poznamenal Thaddy.

„Mám dojem, že rány pařáty to rozdávalo dost po libosti. Ale to je asi tak vše, co o tom zvířeti vím. Abych tak řekl, konverzovali jsme sice důvěrně, ale ne do podrobností.“

„Místní Dajaci často mluví o velkém kolugovi, o klang-utan-govi... kdo ví, co tím myslí. Prý lidi moc často nenapadá, ale vy jste ho patrně vyvedl z míry. Podle nich existuje velký kolugo a malý kolugo a potom ještě něco jiného, co vydává zvuky jako krocan. Všichni létají v noci. Já vím jistě, že se tady vyskytují létající hmyzožravci a létající lemuři, ale ani jeden z nich není zvlášť veliké zvíře.“

„Jsou věci mezi nebem a zemí,“ pravil Woodhouse, načež Thaddy nad tím citátem nesouhlasně zabručel, „a tím spíš v le-
sích na Borneu, o kterých nemá lidská moudrost ani zdání. Když to vezmu kolem a kolem, tak pokud mě fauna Bornea
hodlá obšťastňovat ještě dalšími novinkami, byl bych mnohem raději, kdyby to nedělala, když mám práci na observatoři, je
noc a jsem sám.“

Vycpávačova vítězství

Povím vám některá tajemství taxidermie. Jeden vycpávač zvířat mi je prozradil v povznesené náladě. Svěřil se mi mezi první a čtvrtou sklenkou whisky, kdy člověk už není opatrný, ale ještě není opilý. Seděli jsme spolu v jeho doupěti; bylo jeho knihovnou, obývacím pokojem i jídelnou a korálkový závěs je odděloval, aspoň jak zrak napovídal, od ohavné pracovny, v níž provozoval své řemeslo.

Seděl na rozkládací židli a nohy, na nichž měl po způsobu sandálů obuté svaté ostatky papučí, si kladl stranou na krbovou římsu, kamsi mezi skleněné oči... pokud jimi tedy zrovna neskopával neposlušné uhlíky. A mimochodem, jeho kalhoty – i když ty s jeho vítězstvími nemají nic společného – byly zhotoveny z toho nejděsivějšího žlutého plédu, jaký se vyrábíval, když naši otcové nosili licousy a v zemi přišly do módy kρινolíny. K tomu měl černé vlasy, růžovou tvář a sytě hnědé oči; a jeho kabát se skládal převážně z mastnoty na aksamitovém základu. Jeho dýmka měla porcelánovou hlavičku s obrázkem Grácií a brýle mu sedly vždy našikmo, takže nekryté maličké levé oko člověka ostře probodávalo; to pravé, viděné přes šerou vrstvu skla, bylo zvětšené a mírnější. Vykládal takto: „Nikdy nikdo neuměl vycpávat jako já, Bellowsi, nikdo. Vycpával jsem slony a vycpával jsem můry a vždycky pak všechno vypadalo živější a líp. A vycpával jsem i lidi – hlavně amatérské ornitology. Ale jednou jsem vycpal černochoa.

Ne, žádný zákon to nezakazuje. Zafixoval jsem ho se všemi prsty napřaženými dopředu a používal jsem ho jako držák na klobouky, ale ten hlupák Homersby se s ním jednou pozdě v noci pohádal a zkazil mi ho. To bylo dlouho před vámi. Kůže se těžko shánějí, jinak bych si byl opatřil jiného.

Nepříjemné? Nechápu proč. Jsem toho názoru, že taxidermie je slibnou třetí možností k pohřbu do země a pohřbu

žehem. Vaši drazí by tak mohli zůstat s vámi. Podobná sbírka rozestavěná různě po domě, to by byla stejně dobrá společnost jako kdekterá jiná, a podstatně levnější. A mohly by se do nich dávat hodinové strojky, aby dělali různé věci.

Samozřejmě že by se museli nalakovat, ale údržby by nepotřebovali víc, než spousta lidí potřebuje zaživa. Třeba pleš starého Manningtreeho... A navíc byste si s nimi mohl povídat a neskákali by vám do řeči. Dokonce ani tety ne. Taxidermii čeká skvělá budoucnost, na to se klidně spolehněte. A pak tu máme fosilie..."

Najednou zmlkl.

„Ne, myslím, že o tom bych vám říkat neměl.“ Zamyšleně zabafal z dýmky. „Ano, děkuji. Vody co nejméně.“

Samozřejmě že vám mohu prozradit jen něco. Víte, že jsem dělal nějaké blbouny nezapné a alky velké? Ne! Zjevně jste v taxidermii amatér. Milý brachu, polovina alek velkých na světě je asi tak pravá jako kapesník svaté Veroniky nebo jako Svatá suknice v Trevíru. Vyrábíme je z peří potápek a podobných věcí. A vyrábíme i vajíčka alek velkých!"

„Bože na nebesích!"

„Ano, děláme je z jemného porcelánu. A to vám řeknu, vyplátí se to. Prodávají se... jedno se nedávno prodalo za tři sta liber. To ovšem bylo pravé, pokud vím, ale samozřejmě nikdy nemáte jistotu. Je to velmi jemná práce a potom je musíte zaprášit, protože nikdo, komu takové vzácné vejce patří, nikdy nesebral dost odvahy ho čistit. To je na tom nejkrásnější. I když mají podezření, nikdy vejce nezkoumají moc důkladně. Je to takový křehký kapitál, když nic jiného.“

Nevěděl jste, že se taxidermie vyšvihne do takových výšin? Chlapče milý, ta vystoupala ještě výš. Soupeřil jsem se samotnou přírodou. Jednu z těch *pravých* alek velkých..." a jeho hlas přešel do šepotu, „zkrátka jednu z těch *pravých* alek velkých jsem vytvořil já.“

Ne. Musíte studovat ornitologii a sám zjistit, která to je. A co více, oslovil mne syndikát prodejců, abych na jeden z těch

neprobádaných skalnatých ostrůvků na severu Islandu dodal nějaké exempláře. Možná to udělám... časem. Ale právě mám rozdělanou jinou drobnost. Slyšel jste někdy o dinornisovi?

Je to jeden z těch obřích ptáků, kteří nedávno vyhynuli na Novém Zélandu. Obvykle se jim říká „moa“, a to právě proto, že jsou vyhynulí: teď už nikdo žádného moa nemo-á. Vtipné, že? No, máme nějaké jejich kosti a odkudsi z bažin dokonce i peří a vysušené kousky kůže. A já se nyní chystám – a nechlubím se žádným cizím peřím –, chystám se *padělat* kompletního vycpaného moa. Známa na místě jednoho chlapíka, který bude tvrdit, že jej našel v nějaké antiseptické bažině či co, a řekne, že jej okamžitě preparoval, protože hrozilo, že jinak by se rozpadl. S opeřením je to složité, ale objevil jsem jednoduše elegantní způsob, jak vylepšit mírně opálené pštrosí peří. Ano, to je ten nový pach, kterého jste si povšiml. Podvod by objevili jedině pod mikroskopem, a těžko se odhodlají kvůli tomu rozebrat takový pěkný exemplář.

Jak jistě chápete, přispěji tak svým drobným dílem k pokroku vědy.

Ale i to vše je jen napodobování přírody. A já osobně jsem dokázal mnohem víc. Já jsem ji... porazil.“

Sundal nohy z okraje krbu a důvěrně se ke mně přiklonil. „Vytvořil jsem ptáky,“ svěřil se mi tlumeně. „*Nové* ptáky. Vylepšené. Takové, jaké předtím nikdo nikdy neviděl.“

Pro větší účinek se odmlčel a mezitím opět zaujal stejnou polohu.

„Obohatit vesmír; *tááák* je to. Mezi ptáky, jež jsem vytvořil, byly nové druhy kolibříků, velice krásní drobečkové, ale někteří z nich byli prostě zvláštní. Nejzvláštnějším byl myslím *Anomalopteryx dutensis*. Jako *dutý* – nazval jsem jej tak, protože v něm skutečně vůbec nic nebylo; naprosto dutý pták, když nepočítáme vycpávky. Má ho teď starý Javvers a počítám, že je na něj stejně pyšný jako já. Je to mistrovský kousek, Bellowsi. Má veškerou přihlouplou nešikovnost pelikána, veškerý okázalý nedostatek důstojnosti jako u papouška, veškerou

vyzáblou nemotornost plameňáka a veškery extravagantní střet barev kachničky mandarinské. Úžasný pták. Vyrobil jsem jej z částí kostry čápa a tukana a spousty různého peří. Taková taxidermie, to je čiré potěšení, Bellowsi, aspoň pro skutečného umělce.

Jak jsem na něj přišel? Je to poměrně prosté, jako všechny epochální vynálezy. Jednomu z těch mladých géníů, kteří nám v novinách vedou vědecké rubriky, se dostal do rukou německý spisek o ptácích na Novém Zélandu a on z něj něco přeložil, za pomoci slovníku a selského rozumu – i když ta vesnice, kde ten selský rozum bral, asi při jeho rozdávání přišla poměrně zkrátka – a při tom si popletl žijícího kiviho, tedy Apteryxe, s vyhynulým běžcem rodu Anomalopteryx; pak psal o ptáku vysokém pět stop, jenž žije v džungli na Severním ostrově, je vzácný, plachý a exempláře se nesnadno shánějí a tak dále. Javvers, který je podivuhodný ignorant dokonce i na sběratele, si to přečetl a zapřisáhl se, že toho ptáka musí za každou cenu získat. Dorážel s dotazy na velkoobchodníky. Na tom je pěkně vidět, co člověk dokáže s vytrvalostí... a silou vůle. Máme tu sběratele ptáků, který se zařekl, že získá exemplář ptáka, jenž neexistuje a nikdy neexistoval a který by pro vlastní nehoráznou a trapnou nemotornost nejspíše ani existovat nemohl, i kdyby nakrásně sám chtěl. A získal ho. *Získal ho.*

Dáte si ještě trochu whisky, Bellowsi?“ nadhodil vycpávač a probral se z přechodného zadumání nad silou vůle a rozmary sběratelské mysli. Takto občerstven mi pak dál vykládal, jak sestavil mimořádně přitažlivou mořskou pannu a jak ji na slavnostech v Burslemu rozbil jistý potulný kazatel, kterému kvůli ní utíkali posluchači; prý je to modloslužebnictví, jestli ne něco horšího. Ale protože výroky všech účastníků této události, tvůrce, rádobyochránce i ničitele, byly bez výjimky nevhodné k publikaci, musí tento zábavný incident bohužel zůstat neotištěn.

Čtenář neobeznámený s obskurními metodami sběratelů by možná měl sklon o tvrzeních mého vycpávače pochybovat,

ale co se týče vajec alky velké a také falešných vycpaných ptáků, zjistil jsem, že jeho výroky potvrzují velevážení ornitologičtí autoři. A zmínka o onom novozélandském ptáku zcela jistě vyšla v jednom dopoledníku s neposkvrněnou reputací, neboť vycpávač si jeden výtisk schoval a ukázal mi jej.

Pštroší byznys

„Když už je řeč o láci a drahotě ptáků, tak tedy já viděl pštro-sa, který stál tři sta liber,“ povídal vycpávač v zadumání nad cestami svých mladých let. „Tři sta liber!“

Podíval se na mě přes brýle. „A dalšího dokonce nedali ani za čtyři sta. Přitom na nich nebylo vůbec nic zvláštního. Do-cela obyčejní pštroši. Trochu vyšisovaní – to mělo na svědomí krmení. Nouze o takové ptactvo na trhu taky nebyla. Člověk by zkrátka řekl, že takových pět pštrosů od Inda nekoupí draho. Jenže to mělo háček – jeden z nich spolkl diamant.“

Ten chlápek, kterému se tahle nehoda přihodila, byl nějaký sir Mohini Pádišáh; náramný frajer, řekl byste dandy rovnou z Piccadilly, od bot až po kravatu, ovšem dál už šeredná palice s nabaleným turbanem, a v něm tamten diamant. Ten ptáček mu ho zčistajasna vyzobl, a když kvůli tomu ten hoch začal dělat randál, uvědomil si pštros podle mého, že neučinil dobře, takže se hbitě zamíchal mezi ostatní, aby si zachoval inkognito. Netrvalo to ani minutku. Byl jsem na místě jako jeden z prv-ních, ten pohan zrovna probíral hlasitě své pánbíčky a dva námořníci a chlap, který měl pštrosoy na starosti, se řehtali, div nepraskli. Musíte uznat, že je to prachpitomý způsob, jak přijít o diamant. Ten ošetřovatel zrovna nebyl u toho, když se to stalo, takže nevěděl, který z ptáků to byl. Dočista ztracený byl ten kámen. A mně toho nějak ani nebylo líto, abych pravdu řekl. Vždyť se ten pacholek s tím svým diamantem naparoval od první chvíle, co vkročil na palubu.

Taková věc se samozřejmě rozkřikne v tu ránu od přídě až po záď. Kdekdo o tom mluvil. Pádišáh se odebral do podpalubí skryt svůj smutek. Při večeři – chodil jíst ke zvláštnímu stolu, on a ještě dva hindové s ním – si z něho kapitán trochu utahoval a jeho to náramně rozčililo. Otočil se na mne a začal mi šeptat do ouška. On že ptáky nekoupí; že chce jen ten svůj diamant.